

Nevoi, dorințe, țeluri și speranțe în adolescență

-Studiu de caz-

Profesor: Rorman Georgiana

Liceul Teoretic Murfatlar

August, 2015

A. Introducere

Vârsta adolescenței este o perioadă foarte controversată, psihologii și pedagogii considerând-o: „vârsta ingrată”, „vârsta marilor elanuri”, „vârsta de aur”, „vârsta crizelor, anxietății, nesiguranței, insatisfacției” etc. Ea reprezintă cea mai complexă etapă a dezvoltării ființei umane, o etapă a conturării individualității și a începutului de stabilizare a personalității, ce marchează încheierea copilăriei și trecerea spre stadiul vârstei adulte.

Importanța subiectului ales derivă din problematica pe care o ridică adolescenții cu privire la nevoile reale, dorințe, țeluri și speranțe.

B. Fundamentarea teoretică, definirea principalelor concepte

1. **Nevoile** sunt necesități ale oamenilor, manifestate sub diferite forme și satisfacute prin consum de bunuri materiale și servicii. Prin *nevoi umane* înțelegem un ansamblu de cerințe materiale, economice, sociale, spirituale de mediu ecologic ale vieții și activității oamenilor. *Trebuința* în forma sa activă, precizează P. Popescu - Neveanu, este un act de semnalizare a modificărilor care intervin în sistemul organic și în sistemul personalității. Trebuința semnalizează cerințele de reechilibrare sub forma unor stări și imbolduri specifice.

Psihologul american A. Maslow organizează trebuințele într-o structură cunoscută sub denumirea de *piramida trebuințelor*. Pornind de la bază, cele șapte categorii de trebuințe ale piramidei sunt:

-trebuințe fiziologice;	-trebuințe de cunoaștere;
-trebuințe de securitate;	-trebuințe estetice
-trebuințe legate de apartenență și dragoste;	-trebuințe de autoactualizare, de autorealizare și valorificare a potențialului propriu.
-trebuințe de apreciere și stimă;	

2. **Dorința** este o stare sufletească, o expresie psihologică a trebuinței conștientizate. În general, dorința orientează individul spre scop, dar între dorință și scop se interpune un interval de timp și un ansamblu de mijloace. Oamenii pot controla voluntar selecția, împlinirea sau reprimarea dorințelor.

O formă de manifestare a dorinței este *intenția*. Aceasta marchează orientarea motivului spre scopuri sau proiecte; se referă la ceea ce subiectul dorește să facă. Există intenții imediate și intenții pe termen lung. O altă formă de manifestare a dorinței este *tendința* de acțiune. În acest caz, întră în relație obiectul către care se orientează impulsul și valența acestuia.

3. **Telul** este un punct, un obiectiv la care cineva vrea să ajungă. Un țel ne ofera un punct de sprijin, ne dă ocazia de a ne concentra asupra unui aspect care ne interesează, ne stabilește o destinație clară, cât și ne ofera o idee despre cum am putea ajunge acolo.

4. **Speranța** sau nădejdea este o credință emoțională într-un rezultat pozitiv al evenimentelor și împrejurărilor din viața a unui om. Speranța este un sentiment de încredere în rezolvarea favorabilă a unei acțiuni sau dorințe. Speranța și opusul ei, disperarea, sunt emoții complexe, care pot avea un impact considerabil asupra echilibrului organismului nostru. Speranța induce o stare de bine favorabilă sănătății, în timp ce disperarea provoacă o

scădere a imunității. În general, disperarea și eșecul se instalează în golul lăsat de pierderea speranței. Speranța cea adevărată este sentimentul resimțit atunci când, în ciuda dificultății trăite și a suferinței care decurge din ea, persoana în cauză crede în posibilitatea unui viitor mai bun. În acest caz, persoana nu își face iluzii, dimpotrivă, privește situația cu realism, ține cont de piedici, de riscurile reale, de obstacolele ce trebuie depășite, păstrându-și o atitudine optimistă. Speranța este o emoție învățată, influențată de aspecte cognitive și afective.

5. Voința este o funcție psihică caracterizată prin orientarea conștientă a omului spre realizarea unor scopuri și prin efortul depus pentru atingerea lor. Voința este perioada în care se modifică momentul deliberativ al actului volitiv, când între motivele acțiunilor s-a ajuns la o ierarhizare, care este în strânsă legătură cu experiența în domeniul în care urmează să se acționeze.

În luarea hotărârii, preadolescentul este prompt, dar la adolescent, timpul este mai îndelungat, deoarece el reflectă mai temeinic asupra mijloacelor realizării acțiunii, precum și a consecințelor ce decurg din aceasta. În execuția hotărârii preadolescentul nu trece totdeauna imediat la execuția ei, ci adesea amână îndeplinirea celor propuse. Adolescentul dă dovadă de mai multă perseverență, scopurile acțiunilor sale având o motivație mai puternică. Pe această perseverență se dezvoltă calitățile voinței: inițiativa, perseverența, principialitatea scopului, etc. Sfera intereselor se lărgeste ca urmare a creșterii orizontului cultural și a îmbogățirii experienței de viață. Interesele preadolescentului nu gravitează doar în jurul activității școlare, ci se extind și la alte domenii ale științei, tehnicii, artei.

6. Motivația desemnează *ansamblul factorilor care declanșează activitatea omului, o orientează selectiv către anumite scopuri și o susține energetic*. Motivația constituie totalitatea elementelor stimulative interne, atât a trebuințelor, impulsurilor de ordin fiziologic, cât și a unor formațiuni mai complexe, dobândite în cursul vieții ca trebuințe secundare, interese, aspirații, convingeri, ideal, concepție despre lume și viață.

Structura internă a motivației:

Componentele motivației sunt cunoscute sub denumirea generică de factori motivaționali, de motive sau trebuințe. Dintre aceste componente, în literatura de specialitate sunt menționate: trebuința, impulsul, dorința, intenția, valența, tendința, aspirația și interesul.

Optimul motivațional se referă la relația dintre nivelul motivației și nivelul performanței. Se pot preciza trei situații posibile:

-submotivarea: conduita funcționează în condiții de deficit energetic, ceea ce duce la performanțe scăzute;

-supramotivarea: supramobilizarea afectivă dezorganizează conduita, iar subiectul își epuizează fondul energetic înainte de a se fi confruntat cu sarcina;

-optimum motivațional (zona critică): intensitatea optimă a motivației care duce la performanțe maxime în cazul unei persoane. Dacă motivația se intensifică dincolo de această zonă, performanțele încep să scadă.

C. Designul microcercetării:

Lotul de subiecți

Cercetarea a fost efectuată pe un eșantion de 19 elevi înscriși la cursurile *Liceului Teoretic Murfatlar*, județul Constanța, cu vârste cuprinse între 14 și 15 ani. Cercetarea a avut în vedere 3 criterii: sexul, vârsta și mediul de proveniență al adolescenților. Lotul de subiecți a fost compus din 10 fete și 9 băieți. Media vârstei eșantionului de adolescenți cercetați este 14 ani și șapte luni. Distribuția elevilor chestionați, pe sexe: masculin 47%, feminin 53%.

Tabel 1. Frecvența de apariție pentru variabila vârstă

Varsta	Frecvența	Procent
--------	-----------	---------

14	14	74%
15	5	26%
Total	19	100%

Tabel 2. Frecvența de apariție pentru variabila gen biologic

Sex	Frecvența	Procent
Feminin	10	53%
Masculin	9	47%
Total	19	100%

Tabel 3. Tabel în funcție de mediul de proveniență

Urban	Rural
0	19

Figura 3. Diagrama de distribuție a subiecților în funcție de mediul de proveniență

D. Metode utilizate

Ca instrument de cercetare s-au folosit doua chestionare cu întrebări închise la care au răspuns cei 19 subiecți de sexe și vârste diferite. Chestionarele sunt o concepție proprie pe baza materialului teoretic studiat. Înainte de completarea chestionarelor, elevii au avut parte de o prezentare sumară a conceptelor.

Chestionarul vizează:

- ✓ Definirea clară a conceptelor de nevoie, dorință, țel și speranță;
- ✓ Stabilirea diferențelor între cele patru concepte;
- ✓ Clasarea bunurilor în funcție de nevoi, dorințe, teluri și speranțe;
- ✓ Conștientizarea mai realistă a relațiilor cu cei din jur;

CHESTIONAR

Acest chestionar face parte dintr-un studiu privind nevoile, dorințele, idealurile și speranțele în rândul adolescenților. Chestionarul este anonim, deci nu va include numele tău sau altă informație ce te-ar putea identifica. Pentru ca studiul să aibă succes este important să răspunzi la fiecare întrebare cât se poate de atent și sincer. Răspunsurile tale sunt confidențiale.

Date demografice

Sexul: masculin   feminin

Vârsta: ..... ani

Mediul de proveniență   urban   rural

I. 1. Ce este pentru tine o nevoie?

a. o necesitate absolută	c. o alternativă
b. o stare a sufletului	d. un punct final

2. Care este diferența dintre o nevoie și o dorință?

- a. o nevoie – obiectiv / o dorință – necesitate;
- b. o nevoie – necesitate de bază / o dorință – poftă, tendință a sufletului;
- c. o nevoie – tendință a sufletului / o dorință – necesitate de bază;

3. Dobândirea sau obținerea de bunuri pentru apartenența la grup este pentru tine:

- a. o fantezie
- b. un capriciu

- c. o realitate
d. o necesitate
- 4. În dezvoltarea ta personală, unde anume ai clasa banii?**
a. un țel
b. o dorință
c. o nevoie
d. un ideal
- 5. Ce au prietenii tăi și consideri că trebuie să obți și tu ca să te considere de-al lor?**
a. credință
b. haine de firmă
c. bunuri materiale
d. nimic special
- 6. Crezi ca a fi în pas cu tot ce este nou este:**
a. o nevoie
b. o dorință
c. ambele variante
- 7. Pentru tine fericirea consta în:**
a. satisfacerea realizărilor personale
b. îndeplinirea unor dorințe
c. încrederea în viitor
d. satisfacerea nevoilor de bază
- 8. Cum ai defini un țel?**
a. o poftă, o aspirație
b. o nădejde, un sentiment
c. o trebuință, un necesar
d. un punct final, un scop.
- 9. Clasificați în ordinea importanței următoarele cuvinte ce contribuie la îndeplinirea unui țel:**
Munca _____ Viziunea pozitivă _____
Perseverența _____ Familia _____
Ambiția _____ Talentul _____
- 10. Care din următoarele variante definește o speranță?**
a. un sentiment negativ
b. un semn de întrebare
c. o satisfacere a unei nevoi
d. un sentiment de încredere într-un rezultat favorabil al unei dorințe
- 11. Ce alți factori ar trebui să însoțească speranțele în derularea unei activități?**
a. munca, motivația
b. ambiție, condiții familiale
c. talent
d. toate variantele
- 12. Educația voastră personală se bazează pe :**
a. motivație
b. supunere
c. așteptările familiei
d. datorie

E. Interpretarea datelor

Tabel 4. Frecvența de apariție pentru itemul 1
La întrebarea 1 : Ce este pentru tine o nevoie?

	Frecvența	Procent
a. o necesitate absolută	18	18,95%
b. o stare a sufletului	1	1,05%
c. o alternativă	0	0%
d. un punct final	0	0%
Total	19	100%

La acest item 18,95% au ales varianta *a. o necesitate absolută*, iar restul de 1,05% au optat pentru *b. o stare a sufletului*. Faptul că majoritatea subiecților au ales varianta *a.* evidențiază faptul ca aceștia conștientizează ce este o nevoie.

Tabel 5. Frecvența de apariție pentru itemul 2

La întrebarea 2: Care este diferența dintre o nevoie și o dorință?

	Frecvența	Procent
a. o nevoie – obiectiv / o dorință – necesitate;	0	0%
b. o nevoie – necesitate de bază / o dorință – poftă, tendință a sufletului;	19	100%
c. o nevoie – tendință a sufletului / o dorință – necesitate de bază;	0	0%
Total	19	100%

Figura 5. Diagrama de structură pentru itemul 2

La acest item toți participanții la microcercetare au ales varianta *b. o nevoie – necesitate de bază / o dorință – poftă, tendință a sufletului*, demonstrând că înțeleg și disting clar între nevoi și dorințe.

Tabel 6. Frecvența de apariție pentru itemul 3

La întrebarea 3: Dobândirea sau obținerea de bunuri pentru apartenența la grup este pentru tine:

	Frecvența	Procent
a. o fantezie	5	26%
b. un capriciu	10	52%
c. o realitate	2	11%
d. o necesitate	2	11%
Total	19	100%

În ceea ce privește această afirmație părerile sunt destul de împărțite, astfel că mai mult de jumătate (52%) din numărul total de subiecți au răspuns *b. un capriciu*. Din restul de subiecți 26% cred că este o fantezie, 11% că este o realitate, iar 11% o necesitate, părerile fiind destul de împărțite.

Tabel 7. Frecvența de apariție pentru itemul 4

La întrebarea 4: În dezvoltarea ta personală, unde anume ai clasa banii?

	Frecvența	Procent
a. un țel	0	0%
b. o dorință	0	0%
c. o nevoie	17	89%
d. un ideal	2	11%
Total	19	100%

89% dintre persoanele chestionate sunt de acord sunt de părere ca banii sunt o nevoie, iar restul de 11% cred că este un ideal. Alegerea acestei variante de către 89% din subiecți ne sugerează faptul că aceștia sunt conștienți de poziția pe care banii o ocupă în viața noastră.

Tabel 8. Frecvența de apariție pentru itemul 5

La întrebarea 5: Ce au prietenii tăi și consideri că trebuie să obți și tu ca să te

considerare de-al lor?

	Frecvența	Procent
a. credință	2	11%
b. haine de firmă	3	16%
c. bunuri materiale	3	16%
d. nimic special	11	57%
Total	19	100%

În ceea ce privește acest item, 57% dintre subiecți cred că nu ar trebui să aibe *d. nimic special* pentru a face parte din grupul de prieteni, 11% alegând varianta *a. credință*, 16% optând pentru *b. haine de firma* și 16% pentru *c. bunuri materiale*. Aceasta întrebare ne arată faptul că unii adolescenți sunt dispuși să faca anumite compromisuri pentru a fi integrați în colectivul de prieteni.

Tabel 9. Frecvența de apariție pentru itemul 6
La întrebarea 6: Crezi ca a fi în pas cu tot ce este nou este:

	Frecvența	Procent
a. o nevoie	3	16%
b. o dorință	6	32%
c. ambele variante	10	52%
Total	19	100%

Părerile subiecților cu privire la această întrebare sunt destul de împărțite, 52% dintre ei afirmând *că a fi în pas cu tot ce este nou este: c. și o nevoie, dar și o dorință*. 16% dintre subiecți afirmă că acest lucru este *a. o nevoie*, iar 32% susțin varianta *b. o dorință*.

Tabel 10. Frecvența de apariție pentru itemul 7
La întrebarea 7: Pentru tine fericirea consta în:

	Frecvența	Procent
a. satisfacerea realizărilor personale	5	26%
b. îndeplinirea unor dorințe	7	37%
c. încrederea în viitor	3	16%
d. satisfacerea nevoilor de bază	4	21%
Total	19	100%

Pentru acest item 37% dintre participanții la microcercetare au ales *b. îndeplinirea unor dorințe*, ceea ce ne sugerează faptul că fericirea lor rezultă prin îndeplinirea dorințelor, 26% alegând varianta *a. satisfacerea realizărilor personale*, 16% *c. încrederea în viitor* și 21% *d. satisfacerea nevoilor de bază*.

Tabel 11. Frecvența de apariție pentru itemul 8
La întrebarea 8: Cum ai defini un țel?

	Frecvența	Procent
a. o poftă	1	5%
b. o nădejde	0	0%
c. o trebuință	0	0%
d. un punct final	18	95%
Total	19	100%

95% dintre subiecți au ales varianta *d. un punct final*, demonstrând că știu ce este un țel, iar 5% au ales varianta *a. o poftă*.

Tabel 12. Frecvența de apariție pentru itemul 9

La întrebarea 9: Clasificați în ordinea importanței următoarele cuvinte ce contribuie la îndeplinirea unui țel:

Răspunsurile s-au ales în ordinea importanței, în ordine crescătoare de la 1 la 6 (1 fiind cel mai important element, iar 6 cel mai puțin important element ce **contribuie la îndeplinirea unui țel**). În cotarea răspunsurilor s-au acordat crescător pentru numărul 1 – 6 puncte, numărul 2 – 5 puncte, numărul 3 – 4 puncte, numărul 4 – 3 puncte, numărul 5 – 2 puncte și numărul 6 – 1 punct.

	Frecvența	Procent
Munca	72	18%
Perseverența	50	13%
Ambiția	71	18%
Talentul	55	14%
Familia	99	24%
Viziunea pozitivă	53	13%
Total	19	100%

Părerile subiecților cu privire la elementele cele mai importante care contribuie la îndeplinirea unui țel sunt destul de împărțite: 18% dintre ei mărturisind că *a. munca*, 13% *b. perseverența*, 18% *c. ambiția*, 14% *d. talentul*, 24% *e. familia* și 13% *f. viziunea pozitivă*.

Tabel 13. Frecvența de apariție pentru itemul 10

La întrebarea 10: Care din următoarele variante definește o speranță?

	Frecvența	Procent
a. un sentiment negativ	0	0%
b. un semn de întrebare	0	0%
c. o satisfacere a unei nevoi	0	0%
d. un sentiment de încredere	19	100%
Total	19	100%

Pentru acest item întregul eșantion a ales varianta de răspuns *d. un sentiment de încredere*, ceea ce demonstrează faptul că subiecții știu să definească o speranță și să distingă între o gândire pozitivă și o gândire negativă.

Tabel 14. Frecvența de apariție pentru itemul 11

La întrebarea 11: Ce alți factori ar trebui să însoțească speranțele în derularea unei activități?

	Frecvența	Procent
a. munca, motivația	3	16%
b. ambiție, condiții familiale	3	16%
c. talent	0	0%
d. toate variantele	13	68%
Total	19	100%

68% dintre subiecți au ales varianta *d. toate variantele*, în timp ce la procente egale de 16% subiecții au optat pentru variantele *b. ambiție, condiții familiale* și *a. munca, motivația*.

Tabel 15. Frecvența de apariție pentru itemul 12

La întrebarea 12: Educația voastră personală se bazează pe:

	Frecvența	Procent
a. motivație	6	32%
b. supunere	0	0%
c. așteptările familiei	6	32%
d. datorie	7	36%
Total	19	100%

F. CONCLUZII:

Perioada adolescenței este definitorie pentru formarea caracterului a convingerilor și deci a personalității umane. Este foarte important ca adolescenții să aibe niște țeluri bine definite despre ceea ce vor să facă în viață, care să se țină însă cont și de munca ce trebuie depusă, de ambiție, perseverență, speranță sau viziunea pozitivă, dar și în primul rând de talente sau priceperi. Adolescenții trebuie să fie capabili să distingă clar între nevoi și dorințe și să fie conștienți de ceea ce au cu adevărat nevoie.

În urma prelucrării datelor se constată faptul că un procent relevant din subiecții chestionați au încredere în viitor și că în fiecare zi sunt mai aproape de îndeplinirea idealului lor, fiind dispuși să muncească din greu pentru îndeplinirea acestuia.

BIBLIOGRAFIE:

- ✚ Papalia, Diane; Feldman, Ruth, Duskin; Olds, Wendkos, Sally. (2010). *Dezvoltarea Umana*. Editura Trei, București;
- ✚ Verza, E., Verza, F. (2004). *Psihologia vârstelor*; Editura Pro Humanitate, București;
- ✚ Schaffer, Rudolph. (2005). *Introducere in psihologia copilului*. Editura ASCR, Cluj-Napoca.
- ✚ Conf. univ. dr. Benga, Oana; Ionescu, Thea. *Psihologia Dezvoltării (Psihologia Adolescentului si a Adultului)*. Universitatea “Babes-Bolyai” Cluj-Napoca
- ✚ Piaget, Jean. *Psihologia Copilului*. (1966), Presses Universitaires de France.

Psihologia adolescenței și a vârstei adulte. Note de curs.
[www. wikipedia.org/](http://www.wikipedia.org/)